

Resultatstrategi för Sveriges
reformsamarbete med

Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet

2014 – 2020

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

103 39 Stockholm

Tel: 08-405 10 00, Webb: www.ud.se

Omslag: UD-KOM, Tryck: Elanders Grafisk Service 2014

Artikelnr: UD 14.014

REGERINGSKANSLIET

Regeringsbeslut för Östeuropa-, Västra Balkan-, och Turkiet-strategi
togs 2014-03-13.

Utrikesdepartementet

Regeringsbeslut III:1
2014-03-13 UF2013/31802/UD/EC
Styrelsen för internationellt
utvecklingssamarbete
105 25 Stockholm

**Resultatstrategi för reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och
Turkiet 2014-2020**

2 bilagor

Ärendet

Regeringen gav den 24 januari 2013 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) anvisningar i form av ingångsvärden för uppdrag att ta fram underlag för Sveriges reformsamarbete med länderna i Östeuropa (UF2013/4955/UD/EC) och Västra Balkan (UF2013/4956/UD/EC). Den 24 maj 2013 inkom Sida till regeringen med resultatförslag för Sveriges reformsamarbete med dessa länder. Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) har därefter utarbetat ett förslag till en samlad resultatstrategi för Sveriges reformsamarbete med länderna i Östeuropa, Västra Balkan samt Turkiet för perioden 2014-2020. Strategin har det innehåll som framgår av *bilaga 1*.

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att fastställa en resultatstrategi för Sveriges reformsamarbete med länderna i Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet i enlighet med bilaga 1.

Regeringen uppdrar åt Sida, Svenska institutet och Generalkonsulatet i Istanbul att, i enlighet med resultatstrategin, ansvara för genomförandet av reformsamarbetet med länderna i Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet för perioden 2014-2020.

Regeringen bemyndigar Sida att ingå samarbetsavtal med Georgien, Moldavien och Ukraina i Östeuropa samt Albanien, Bosnien Hercegovina, Kosovo och Serbien på Västra Balkan under förutsättning att avtalen i huvudsak överensstämmer med bilaga 2.

Postadress 103 39 Stockholm
Besöksadress Fredsgatan 6
Telefonväxel 08-406 10 00
Telefax 08-723 11 76
E-post: forsign.registrator@gov.se

coll RB

Resultatstrategi för reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet för perioden 2014–2020

1. Förväntade resultat

Denna resultatstrategi styr användningen av medel som anslås under anslagsposten för *Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet* i Sidas och Svenska institutets regleringsbrev och anslagsposten för *Sektionen för turkiskt-svenskt samarbete vid Generalkonsulatet i Istanbul* i Utrikesdepartementets regleringsbrev, för respektive verksamhetsår. Strategin omfattar sammantaget ca 8 miljarder kronor för strategiperioden. För Sida omfattar strategin sammantaget under strategiperioden totalt ca 7,6 miljarder kronor, för Svenska institutet totalt ca 191 miljoner kronor och för Generalkonsulatet i Istanbul totalt ca 49 miljoner kronor.

Strategin består av tre delar och omfattar länderna i Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet. Strategin ska gälla under perioden 2014-2020, vilket periodmässigt sammanfaller med EU:s grannskapsstöd och förmedlemskapsstöd.

Samarbetet med *Östeuropa* omfattar länderna som ingår i EU:s Östliga partnerskap (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland). Stödet till Östeuropa omfattar totalt under strategiperioden ca 4,2 miljarder kronor, varav Sida beräknas hantera ca 4,1 miljarder kronor och Svenska institutet beräknas hantera ca 80 miljoner kronor. Samarbetet med *Västra Balkan* (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Makedonien, Montenegro och Serbien) omfattar totalt ca 3,6 miljarder kronor varav Sida beräknas hantera ca 3,5 miljarder kronor och Svenska institutet beräknas hantera ca 60 miljoner kronor. Samarbetet med *Turkiet* omfattar totalt ca 610 miljoner kronor varav Sida beräknas hantera ca 510 miljoner kronor, Svenska institutet beräknas hantera ca 50 miljoner kronor och Generalkonsulatet i Istanbul beräknas hantera ca 49 miljoner kronor.

Syftet med resultatstrategin är att bidra till att länderna inom Östliga partnerskapet (Öst-P), Västra Balkan och Turkiet närmar sig EU.

Verksamheten i Östeuropa förväntas bidra till följande resultat:

Tabell 1 – Förväntade resultat i Östeuropa

1) Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

- Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s krav för att ingå och tillämpa associeringsavtal, inklusive fördjupade frihandelsområden (AA/DCFTA).
- Konkurrenskraftiga små och medelstora företag som utgör en större del av ekonomin.

2) Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklade rättsstat

Med fokus på stärkt offentlig förvaltning och rättsväsende

- En mer effektiv offentlig förvaltning med administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet.
- Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet utifrån principer om icke-diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption
- Ett mer effektivt rättsväsende som garanterar rätten till en rättvis rättegång och inkluderar ett utvecklat påföljdssystem, i enlighet med europeisk standard.
- Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel.

Med fokus på ökat åtnjutande av mänskliga rättigheter och stärkta möjligheter att utöva demokratiskt inflytande

- Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring
- Förbättrade förutsättningar för befolkningens demokratiska ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val.
- Friare och mer oberoende media.
- Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering.

- Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv.
- Ökat förtroende mellan parterna i utdragna konflikter.

3) Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

- Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi.
- Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle.
- Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi.

Verksamheten i Västra Balkan förväntas bidra till följande resultat:

Tabell 2 - Förväntade resultat i Västra Balkan

1) Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

- Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ekonomisk integration med EU.
- Konkurrenskraftiga små och medelstora företag som utgör en större del av ekonomin.

2) Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklade rättsstat

Med fokus på stärkt offentlig förvaltning och rättsväsende

- En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet.
- Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet utifrån principer om icke-diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption
- Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard.

- Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel.
- En mer demokratisk och effektiv poliskår.

Med fokus på ökat åtnjutande av mänskliga rättigheter och stärkta möjligheter att utöva demokratiskt inflytande

- Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring
- Förbättrade förutsättningar för befolkningens demokratiska ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val.
- Friare och mer oberoende media.
- Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering.
- Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv.
- Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna.

3) Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

- Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi.
- Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle.
- Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi.

Verksamheten i Turkiet förväntas bidra till följande resultat:

Tabell 3 - Förväntade resultat i Turkiet

1) Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat

Med fokus på stärkt offentlig förvaltning och rättsväsende

- En offentlig förvaltning med administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet med tonvikt på grundläggande rättigheter.
- Ett mer effektivt rättsväsende som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard.
- Minskat könsrelaterat våld.

Med fokus på ökat åtnjutande av rättigheter och stärkta möjligheter att utöva demokratiskt inflytande

- Ett mer pluralistiskt civilt samhälle, med stärkt folklig förankring, som främjar demokratiskt ansvarsutkrävande.
- Att Turkiet i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering.
- Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv.

2. Kontext

Sverige är en av de starkaste förespråkarna för EU:s fortsatta utvidgning. EU-närmandet är centralt för ländernas strävan mot demokrati, rättssäkerhet och öppenhet samt hållbar ekonomisk utveckling. Stärkta möjligheter till ansvarsutkrävande och politiskt deltagande är av särskild betydelse i de länder där den demokratiska utvecklingen är svag eller riskerar att försämrats. EU ställer dessutom höga krav vad gäller anpassningar inom miljöområdet.

Framsteg har skett inom reformarbetet i flera av länderna, men fortfarande återstår utmaningar. Politisk instabilitet, kortsiktiga ekonomiska och politiska beslut samt svåra sociala och ekonomiska förhållanden har påverkat takten i arbetet att genomföra nödvändiga reformer. Utifrån ländernas olika förutsättningar och ambitionsnivå i EU-närmandet behöver insatserna anpassas och utformas på olika sätt.

För Östeuropa utgör Östliga partnerskapet (Öst-P) det politiska ramverket för relationen mellan EU och de sex partnerländerna. Öst-P lanserades 2009, med Sverige som en av initiativtagarna, och har inneburit ett ökat

fokus från EU:s sida på ländernas EU-närmande. Associeringsavtal (AA), inklusive djupgående frihandelsområden (DCFTA), avser att öppna upp för ett fördjupat samarbete med EU:s institutioner, anpassning till EU:s gemensamma regelverk *acquis communautaire* och ökad tillgång till EU:s inre marknad samt ett bredare utbyte av kunskaper, idéer och erfarenheter. Partnerskapet omfattar också de reformer i länderna som behövs för att på sikt kunna förverkliga medborgarnas önskemål om att kunna resa viseringsfritt till EU.

EU-närmandeprocessen för Västra Balkan genomförs inom ramen för Stabiliserings- och Associeringsprocessen (SAP) som är EU:s samlade politik för Västra Balkan. Målet med SAP är att skapa förutsättningar för länderna på Västra Balkan att kunna bli medlemmar i EU. För detta krävs bl.a. att de uppfyller de s.k. Köpenhamnskriterierna¹, vilket innebär omfattande reformer i partnerländerna. Utgångspunkten för Turkiets närmande till EU och dess värdegrund är också anpassningen till Köpenhamnskriterierna och implementering av associeringsavtalet med EU.

Reformsamarbetet kommer successivt att fasa ut i takt med att de enskilda länderna demokratiskt och ekonomiskt närmar sig EU. Strategin för reformsamarbetet med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet har därför ett perspektiv bortom biståndet.

3. Verksamhet

Stödet ska genomföras samordnat med och/eller som komplement till de insatser som genomförs av EU inom ramen för det europeiska grannskapsstödet (ENI) och förmedlemskapsstödet (IPA II). Därmed ökar möjligheterna för Sverige att påverka EU-stödets inriktning och genomförande. Sida bör utnyttja möjligheterna att genomföra projekt med delegerade medel från EU. Strategiska sekonderingar kan användas i genomförandet av insatserna. Samverkan med andra EU-medlemsländer samt med internationella finansiella institutioner (IFI) ska eftersträvas. Sverige bör

¹ Köpenhamnskriterierna innebär att ett land som ska gå med i EU ska vara en stabil demokrati som respekterar mänskliga rättigheter och ger skydd till minoriteter, vara en fungerande marknadsekonomi och ha en offentlig förvaltning som har förmåga att genomföra EU:s gemensamma regelverk.

verka för samordnade insatser där flera givare deltar. Sida uppmanas att identifiera innovativa biståndsmetoder och finansieringsmekanismer. Det är viktigt att de positiva effekterna av EU-närmandet och Östliga partnerskapet blir synliggjorda.

För Östeuropa ska Sida bidra till implementeringen av de bilaterala handlingsplaner för EU-närmandet som upprättas mellan EU och respektive land, samt till att länderna närmar sig EU:s värdegrund. Sida ska även verka för att de regionala insatserna kompletteras och bidrar till att utveckla Öst-P:s multilaterala samarbete.

För Västra Balkan och Turkiets EU-närmande är EU:s utvidgningspolitiska ramverk i enlighet med Europeiska rådets och rådets bedömningar en viktig utgångspunkt. De översyner av partnerländerna som görs av EU-kommissionen inom ramen för det årliga s.k. utvidgningspaketet samt de landstrategier som tas fram som en del av EU-stödet ska också beaktas.

För att uppnå strategins resultat för Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet ska det svenska stödet inriktas på områden där Sverige har komparativa fördelar i relation till EU:s stöd samt ett mervärde i form av erfarenhet, kunskaper, trovärdighet och flexibilitet. Inom områden som berör centrala svenska värderingsfrågor såsom mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati, hbt-frågor och icke-diskriminering bör det svenska stödet kunna ha förutsättningar att bidra till att förstärka EU:s bistånd.

Arbetet mot korruption ska omfatta alla resultatområden i samtliga samarbetsländer genom integrerade åtgärder. Givet problemets omfattning och dess negativa inverkan på möjligheterna att uppnå strategins mål bör även riktade åtgärder övervägas. Jämställdhet ska även vara ett genomgående tema som ska främjas genom riktade och integrerade åtgärder samt dialog.

Stödet ska anpassas till respektive lands förutsättningar och utmaningar i EU-närmandeprocessen. Det kan för länderna innebära att verksamheten kommer att inriktas på de resultat, inom respektive tre områden, som är relevanta för det landet. Vid utformningen och genomförandet av insatserna ska situationen i länder med s.k. demokratiskt underskott beaktas. Insatser i Vitryssland ska fortsatt vara prioriterade. Stor vikt ska

läggas vid att identifiera, värdera och hantera risker. Vid bl.a. bristande politisk reformvilja kan det bli nödvändigt att sprida riskerna genom val av områden, insatser eller typ av samarbetspartner. Det svenska biståndet ska i sin helhet utformas ur ett konfliktkänsligt perspektiv.

En ökad regional ansats ska eftersträvas. Avvägningen mellan bilaterala och regionala insatser ska göras utifrån vilka insatser som bäst har förutsättning att uppnå resultat, är kostnadseffektiva och bidrar till ett starkt ägarskap hos partnerlandet.

Svenska institutet ska genom sin verksamhet såsom utbyten, samarbeten och dialog, bidra till resultatuppfyllnad främst inom resultatområdet *Stärkt demokrati, ökat åtnjutande av mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat*. Svenska institutet kan även, utifrån myndighetens mervärde, bidra till resultaten under de övriga resultatområdena i Östeuropa och Västra Balkan.

Generalkonsulatet i Istanbul verksamhet ska komplettera Sidas insatser i Turkiet och därmed bidra till att strategins resultat uppnås inom resultatområdet. Generalkonsulatet i Istanbul ska bl.a. främja ökad samhällsdebatt och kommunikation inom ramen för resultatområdet, mellan aktörer inom civilsamhälle, media, kultur, högre utbildning, offentlig förvaltning och näringsliv.

Strategins initiala indikativa fördelning av medel per land ska under strategiperiodens första år utgå ifrån regeringens tidigare beslutade bilaterala samarbetsstrategier². Fördelningen av medel inom och mellan strategins tre delar ska vara föremål för omprövning under strategiperioden utifrån en analys av länderna vad gäller politisk och ekonomisk utveckling, åtaganden, genomförda reformer och resultatuppfyllnad. EU:s löpande rapportering om partnerländernas framsteg i sina respektive EU-närmandeprocesser ska ligga till grund för analysen av medelsfördelningen, liksom den bedömning som görs av berörda utlandsmyndigheter.

² Fördelningen för Sida år 2013: **Albanien** 90 MSEK/år (UD2008/33439/EC), **Bosnien och Hercegovina** 170 MSEK/år (UF2010/27582/EC), **Georgien** 120 MSEK/år (UF2010/2122/EC), **Kosovo** 80 MSEK/år (UF2009/45168/EC), **Moldavien** 120 MSEK/år (UF2010/59609/EC), **Serbien** 130 MSEK/år (UF2009/18792/EC), **Turkiet** Sida 73 MSEK/år, GK Istanbul 7 MSEK/år (UF2010/2097/EC), **Ukraina** 220 MSEK/år (UF2008/11210/EC) och **Vitryssland** 115 MSEK (UF2010/20658/EC).

3.1 Samarbetet med Östeuropa

Samarbetet med Östeuropa omfattar de sex länderna som ingår i EU:s Östliga partnerskap. I Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland ska både bilaterala och regionala insatser kunna genomföras. I Armenien och Azerbajdzjan ska utrymme finnas för regionala insatser. Verksamheten i Östeuropa förväntas bidra till resultat inom tre resultatområden.

1) Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

Associeringsavtalen (AA), inklusive de djupgående frihandelsområdena (DCFTA) väntas träda i kraft för vissa partnerländer i Östeuropa under strategiperioden samt, vad avser övriga partnerländer, förväntas reformer genomföras i samma riktning. AA/DCFTA syftar till en ökad ekonomisk integration med EU inom ett antal politikområden, till exempel inom näringslivs-, jordbruks-, och energiområdet. I arbetet för att uppfylla och tillämpa EU:s krav finns det behov av att stärka kapaciteten hos ansvariga institutioner på handelsområdet. Konkurrenskraften i näringslivet, inte minst hos små- och medelstora företag (SME), behöver öka för att partnerländerna ska kunna utnyttja de möjligheter AA/DCFTA erbjuder. Insatser för att underlätta för företagande och entreprenörskap är en viktig del i arbetet för att främja ett gynnsamt näringslivsklimat, stärkt konkurrenskraft och produktivitet samt minskad arbetslöshet särskilt på landsbygden och bland ungdomar. Projekt med liknande inriktning bör även genomföras i de länder som inte står i begrepp att sluta AA/DCFTA med EU, baserat på dessa länders åtaganden gentemot EU.

2) Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat

Med fokus på stärkt offentlig förvaltning och rättsväsende

Det finns behov av att stärka den administrativa kapaciteten hos partnerländerna för att möjliggöra ett genomförande av de åtaganden som görs inom ramen för varje lands EU-närmande.

Trots att allmänna val genomförs saknas ofta möjlighet till reellt inflytande för medborgarna. Centralisering och kortsiktiga privata ekonomiska och politiska intressen har givits prioritet framför reformer som skulle

kunna leda till långsiktiga förbättringar för befolkningen och ekonomin i stort, inte minst på landsbygden. Stöd bör därför utgå till initiativ som stärker det lokala självstyret och främjar att beslut och genomförande sker närmare befolkningen.

Rättsväsendets ineffektivitet och bristande transparens påverkar medborgarnas möjligheter till rättvisa rättegångar. Alternativa påföljder till fängelser saknas i flera av länderna vilket resulterar i ett högt antal frihetsberövade. Könrelaterat våld, hatbrott och människohandel är ett utbrett problem, som bör bekämpas. Sverige kan bl.a. bidra till arbetet för att stärka rättskedjan avseende utredning, åtal, och verkställande av dom för dessa brott.

Med fokus på ökad respekt för mänskliga rättigheter och stärkta möjligheter att utöva demokratiskt inflytande

Det civila samhällets roll som förändringskraft i länderna i Östeuropa utgör en katalysator för den demokratiska utvecklingen. Det svenska stödet bör innefatta insatser för att öka kapaciteten och hållbarheten hos det civila samhället inklusive politiska partier, oberoende media och andra förändringsaktörer som verkar för bl.a. demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Sverige kan även bidra till att dessa aktörer åtnjuter ökad säkerhet och trygghet.

Erfarenheter från Sveriges långvariga samarbete med civilsamhällesorganisationer i Vitryssland ska särskilt beaktas och stöd ska fortsatt prioriteras till grupper vars rättigheter inskränks av repressiv lagstiftning samt utsätts för andra former av förtryck. Stödet till utsatta civilsamhällesorganisationer kan, givet rådande situation i länderna i regionen, även ges utanför de sedvanliga formerna för strategin.

Tillgång till ett fritt och öppet internet är viktigt för det civila samhällets möjligheter att organisera sig och bedriva påverkansarbete, liksom för människors möjligheter att få tillgång till information och kunskap.

En viktig uppgift för det svenska stödet är att bidra till transparenta och demokratiska institutioner och processer i den offentliga förvaltningen,

på nationell, regional och lokal nivå. Detta för att förbättra förutsättningarna för befolkningens demokratiska ansvarsutkrävande.

I vissa länder saknas fri och oberoende högre utbildning. Insatser i dessa länder bör bidra till att stärka och tillgängliggöra en fri och oberoende högre utbildning baserad på demokratiska värderingar, vilket kan inkludera insatser utanför ländernas gränser.

Diskriminering av utsatta och marginaliserade grupper är överlag ett problem. Verksamheten kan särskilt inriktas på att stärka utsatta barns rättigheter. Det är också viktigt att stärka rättigheterna och öka erkännandet samt respekten för bl.a. hbt-personer samt etniska och religiösa minoriteter. Insatser för att öka medvetenheten om och motarbeta diskriminering och intolerans är viktiga.

En viktig uppgift för det svenska stödet är att bidra till att jämställdhetsfrågorna får ökad politisk prioritet samt att insatserna stärker kvinnors och flickors egenmakt och möjligheter att åtnjuta sina rättigheter. Insatserna bör bidra till att könsstereotypa attityder och ojämlika könsroller förändras. Män och pojkar behöver involveras för att uppnå ett mer jämställt samhälle.

I regionen finns ett antal konflikter, såväl mellan länder som i förhållande till utbrytarregioner, vilka utgör hinder för regionens ekonomiska och demokratiska utveckling, samt bidrar till att undergräva skyddet av mänskliga rättigheter. Insatser för att öka förtroendet mellan parterna i de utdragna konflikterna och därmed öka förutsättningarna för hållbara lösningar på dessa konflikter samt motverka att nya konflikter uppstår, är därför viktiga. Stöd kan också ges för att utöka ungdomars deltagande i den politiska processen.

3) Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

Flera av länderna har de senaste åren anpassat sin lagstiftning och reglering i enlighet med EU:s krav och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi. Sveriges stöd bör verka för att stärka ländernas implementering genom stöd till kapacitetsutveckling.

Det krävs förändrade attityder och en stark politisk vilja för omställningen mot en mer miljö- och klimatmässigt hållbar ekonomi. Verksamheten kan bidra till innovativa och kostnadseffektiva initiativ för att integrera miljöfrågor i den övergripande politiken. Detta kan kompletteras med insatser för att förbättra företagens miljömässiga och sociala ansvarstagande.

Utnyttjandet av energi- och naturresurser är överlag mycket ineffektiv och hanteringen av utsläpp och avfall är ofta undermålig. Insatserna för en hållbar samhällsservice bör kompletteras med insatser som främjar ökad ekonomisk, social och ekologiskt hållbar förvaltning av naturresurser. Insatserna kan även innefatta energidiversifiering.

3.2 Samarbete med Västra Balkan

Samarbetet med Västra Balkan omfattar Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Makedonien, Montenegro och Serbien. I Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo och Serbien ska både bilaterala och regionala insatser kunna genomföras. I Makedonien och Montenegro ska utrymme finnas för regionala insatser. Insatserna ska bidra till att skapa förutsättningar för länderna på Västra Balkan att kunna bli medlemmar i EU. Mot bakgrund av utvecklingen i regionen fokuserar EU särskilt på reformer avseende rättsstatens funktionssätt och ekonomisk utveckling. Verksamheten på Västra Balkan förväntas bidra till resultat inom tre resultatområden.

1) Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

Det finns behov av att stärka den administrativa kapaciteten för att skapa förutsättningar för partnerländernas fortsatta ekonomiska integration med EU och dess inre marknad, bl.a. för genomförandet av frihandelsområdena. Insatser för att underlätta för företagande och entreprenörskap är en viktig del i arbetet för att främja konkurrenskraft, produktivitet och ökad sysselsättning.

2) Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat

Med fokus på stärkt offentlig förvaltning och rättsväsende

Det finns behov av att stärka den offentliga förvaltningens kapacitet för att kunna genomföra de reformer som krävs för att närma sig ett EU-medlemskap. Stöd bör utgå till initiativ som stärker det lokala självstyret och främjar att beslut och genomförande sker närmare befolkningen.

Brister i rättsväsendets kapacitet och oberoende utgör ett hinder för medborgarnas tillgång till rättvisa. Inom arbetet för att stärka rättsväsendet bör insatserna också fokusera på lagföring av krigsförbrytelser. Könslaterat våld, hatbrott samt organiserad brottslighet, inklusive människohandel är ett utbrett problem som bör bekämpas. Sverige kan bl.a. bidra till arbetet för att stärka rättskedjan avseende utredning, åtal och verkställande av dom för dessa brott.

Därutöver behöver poliskårens roll förtydligas och deras arbete för brottsbekämpning förbättras. Polisens kopplingar till europeiska samarbetsstrukturer för brottsbekämpning i Europa behöver stärkas.

Med fokus på ökad respekt för mänskliga rättigheter och stärkta möjligheter att utöva demokratiskt inflytande

Det civila samhällets roll som förändringskraft i länderna på Västra Balkan utgör en katalysator för den demokratiska utvecklingen. Det svenska stödet bör innefatta insatser för att öka kapaciteten och hållbarheten hos det civila samhället, oberoende media och andra förändringsaktörer som verkar för bl.a. demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter.

Tillgång till ett fritt och öppet internet är viktigt för det civila samhällets möjligheter att organisera sig och bedriva påverkansarbete, liksom för människors möjligheter att få tillgång till information och kunskap.

En viktig uppgift för det svenska stödet är att bidra till transparenta och demokratiska institutioner och processer i den offentliga förvaltningen, på nationell, regional och lokal nivå. Stödet bör bidra till att skydda

mänskliga rättigheter i enlighet med de åtaganden länderna gjort gentemot Europarådet. Detta för att förbättra förutsättningarna för befolkningens demokratiska ansvarsutkrävande.

Insatser som stärker romers rättigheter är angelägna. Det är också viktigt att stärka rättigheterna och öka erkännandet samt respekten för bl.a. utsatta barn, hbt-personer samt etniska och religiösa minoriteter. Insatser för att öka medvetenheten om och motarbeta diskriminering och intolerans är viktiga.

En viktig uppgift för det svenska stödet är att bidra till att jämställdhetsfrågorna får ökad politisk prioritet samt att insatserna stärker kvinnors och flickors egenmakt och möjligheter att åtnjuta sina rättigheter. Insatserna bör bidra till att könsstereotypa attityder och ojämlika könsroller förändras. Män och pojkar behöver involveras för att uppnå ett mer jämställt samhälle.

Regionen präglas i vissa fall av en konfliktfylld kontext. Detta kan påverka såväl ländernas demokratiska och ekonomiska utveckling som ländernas relationer till varandra och till EU. Insatserna bör därför inriktas på att öka förtroende inom och mellan parterna i de olika länderna och bidra till försoning i syfte att motverka tillkomsten av nya konflikter.

3) Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

Sverige ska genom stöd till kapacitetsutveckling bidra till att stärka ländernas genomförande av de krav som ställs av EU och internationella överenskommelser på miljö-, klimat- och energiområdet.

Det krävs förändrade attityder och en stark politisk vilja för omställningen mot en mer miljö- och klimatomänsigt hållbar ekonomi. Verksamheten kan bidra till innovativa och kostnadseffektiva initiativ för att integrera miljöfrågor i den övergripande politiken. Detta kan kompletteras med insatser för att förbättra företagens miljömässiga och sociala ansvarstagande.

Utnyttjandet av energi- och naturresurser är överlag mycket ineffektiv och hanteringen av utsläpp och avfall är ofta undermålig. Insatserna för

en hållbar samhällsservice bör kompletteras med insatser som främjar ökad ekonomisk, social och ekologisk hållbar förvaltning av naturresurser. Insatserna kan även innefatta energidiversifiering.

3.3 Samarbete med Turkiet

Insatserna ska bidra till att påskynda ett Turkiskt medlemskap i EU. Verksamheten i Turkiet förväntas bidra till resultat inom resultatområdet.

1) Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat

Med fokus på stärkt offentlig förvaltning och rättsväsende

Turkiet har en fungerande förvaltning som dock bör utvecklas mot mindre centralstyrning och ökat oberoende. Sverige kan bidra till en mer effektiv och medborgaranpassad förvaltning. Detta stärker den turkiska demokratin och förmågan att leva upp till medlemskapets förpliktelser.

Brister i rättsväsendets kapacitet och oberoende utgör ett hinder för medborgarnas tillgång till rättvisa. Det är angeläget att det svensk-turkiska samarbetet bidrar till att påskynda reformeringen av det turkiska rättsväsendet. Stödet ska särskilt bidra till att stärka rättsväsendets kapacitet i syfte att bekämpa könsrelaterat våld och skydda mänskliga rättigheter i enlighet med de åtaganden Turkiet gjort gentemot Europarådet. Sverige kan bidra till arbetet för att stärka rättskedjan avseende utredning, åtal och verkställande av dom för dessa brott.

Med fokus på ökad respekt för mänskliga rättigheter och stärkta möjligheter att utöva demokratiskt inflytande

Trots genomförda reformer står Turkiet inför fortsatta utmaningar innan landet lever upp till den nivå av respekt för mänskliga rättigheter som ett EU-medlemskap förutsätter. Det civila samhället utgör en katalysator för fortsatt utveckling och har potential att agera som förändringskraft och ansvarsutkrävare. Det svenska stödet bör inriktas på insatser för att öka kapaciteten och hållbarheten hos det civila samhället, media och andra förändringsaktörer för att kunna verka för bl.a. demokrati och mänskliga

rättigheter samt utkräva ett större ansvar av de politiska makthavarna, bl.a. genom att verka för ökad yttrandefrihet.

Det är väsentligt att Turkiet lever upp till internationella och nationella åtaganden för jämställdhet, mänskliga rättigheter och icke-diskriminering, bl.a. genom att i högre grad uppfylla målen i EU:s strategi för jämställdhet. Det är också viktigt att stärka rättigheterna och öka erkännandet samt respekten för utsatta och marginaliserade grupper. Insatser för att öka medvetenheten om och motarbeta diskriminering och intolerans är viktiga.

Kvinnor är underrepresenterade inom bl.a. politiskt beslutsfattande och ekonomiska verksamheter. En viktig uppgift för det svenska stödet är att bidra till att jämställdhetsfrågorna får ökad politisk prioritet samt att insatserna stärker kvinnors och flickors egenmakt och möjligheter att åtnjuta sina rättigheter. Insatserna bör bidra till att könsstereotypa attityder och ojämlika könsroller förändras. Män och pojkar behöver involveras för att uppnå ett mer jämställt samhälle.

4. Uppföljning och resultatanalys

Formerna för resultatuppföljning framgår av regeringens riktlinjer för resultatstrategier inom Sveriges internationella bistånd. I enlighet med riktlinjerna ska indikatorer fastställas av myndigheterna.

Den årliga rapporteringen och den fördjupade rapporteringen mot slutet av strategiperioden ska ske samlat för Sidas och Generalkonsulatet i Istanbul verksamhet. Sida ska ha ett samordnande ansvar för denna rapportering. Svenska institutets ska rapportera separat till regeringen. En halvtidsöversyn av resultatstrategin ska genomföras.

I samband med myndighetens beslut om medelsfördelningen mellan länderna ska synpunkter från berörda utlandsmyndigheter och Regeringskansliet (UD) inhämtas och en planerad medelsfördelning presenteras. Detta kan t.ex. ske i samband med de regelbundna samråden.